

ENTRE EL GEST I EL PENSAMENT

Exposició Premis Calvià (1971-1982)
Sala d'Exposicions de l'Ajuntament de Calvià

ENTRE EL GEST I EL PENSAMENT

cultura
calvià

www.calvia.com/cultura

AJUNTAMENT DE CALVIÀ
MALLORCA

www.calvia.com

**Obres guardonades amb el segon i tercer premi
i/o accèssits dels Premis Calvià (1971-1982)**

■ **Costa de la Calma, 1971.** Premis Calvià 1971, segon premi
Rosa Palou Rubí

■ **Cúpulas, 1971.** Premis Calvià 1971, tercer premi
Josep Lluís Pla

■ **Calvià a sa Coma, 1972.** Premis Calvià 1972, segon premi
Zoltan Poharnok

■ **Son Martí, 1972.** Premis Calvià 1972, tercer premi
Antoni Alzamora

■ **Nuu, 1973.** Premis Calvià 1973, segon premi
Antoni Coll López-Pinto

■ **Maternidad, 1973.** Premis Calvià 1973, tercer premi
Manuel Coronado

■ **Calvià, 1974.** Premis Calvià 1974, accèssit
Antoni Alzamora

■ **Generació dominant, 1975.** Premis Calvià 1975, accèssit
Miquel Martí

■ **Can Caragol, 1975.** Premis Calvià 1975, accèssit
Josep Coll Araque

■ **Imaginación Leda, 1981.** Premis Calvià 1981, segon premi
Wolfhard Röhrig

■ **De la ciutat, 1981.** Premis Calvià 1981, tercer premi
Cándido Ballester

■ **Mujer con paisaje, 1982.** Premis Calvià 1982, segon premi
Joan Gomila

■ **Dona que es renta els peus, 1982.** Premis Calvià 1982, tercer premi
Joan Bennàssar

**Del 9 de juliol al 25 de setembre de 2015.
Sala d'exposicions de l'Ajuntament de Calvià**

ENTRE EL GEST I EL PENSAMENT

Proemi

«Entre el gest i el pensament» és la continuació de l'exposició «Entre el gest i la paraula» que es va poder veure a la sala d'exposicions de l'Ajuntament entre el 23 d'abril i el 12 de juny de 2015 amb la intenció de difondre i donar a conèixer el patrimoni artístic de Calvià al ciutadà.

En la primera mostra gaudirem de les 10 obres guanyadores dels Premis Calvià (1971-1982). Ara mostram la resta d'obres guardonades en aquest certamen, les que corresponen als segons i tercers premis i/o als accèssits.

Aquesta exposició la formen obres dels següents autors: Antoni Alzamora, Cándido Ballester, Joan Bennàssar, Josep Coll Araque, Antoni Coll López-Pinto, Manuel Coronado, Joan Gomila, Miquel Martí, Rosa Palou Rubí, Josep Lluís Pla, Zoltan Poharnok i Wolfhard Röhrig.

Amb aquesta mostra es tanca una etapa en la qual aquest certamen de pintura esdevingué la llavor d'una col·lecció municipal que va anar creixent amb els anys gràcies a les convocatòries dels Premis Rei En Jaume, les exposicions organitzades a la sala municipal i, en menor mesura, les donacions i adquisicions.

Encara en queda molt per mostrar, d'aquest patrimoni artístic, i serà objecte d'altres exposicions. Mentrestant, podem gaudir d'aquesta mostra que ve acompanyada de pensaments d'escriptors i filòsofs com Goethe, John Anthony West, Leonardo da Vinci, Herman Hess, Ramon Llull, Jaume Cabrer, Georg W. F. Hegel, Albert Camus, Delia Steinberg Guzmán, E. H. Gombrich, F. Pessoa, J. A. Livraga, o María Zambrano, que ens brinden la seva interpretació del que és i significa l'Art.

L'aïllament de l'art a Mallorca i el ressorgiment de la nova plàstica

Premis Calvià 1971-1982

Està ben clar que l'art a Mallorca durant els anys 60 i 70 continuava aïllat dels nous llenguatges artístics, atrapat en el paisatgisme i costumisme del segle XIX. Però a la força hi havia de sorgir una nova plàstica, que, tot i que no era nova en l'àmbit internacional, sí suposà un trencament i un avanç a Mallorca, una obertura artística a mesura que s'anava acostant la democràcia.

Els Premis Calvià, com vérem en les obres de l'exposició «Entre el gest i la paraula», i com veurem en la nova exposició «Entre el gest i el pensament», són un testimoni d'aquesta conjuntura. Es tracta d'obres que reflecteixen el passat i el futur i hi trobam encara moltes mostres de paisatges i natures mortes, juntament amb altres propostes més conceptuals.

«Entre el gest i el pensament» ens ofereix una mostra d'autors provinents dels Premis Calvià que van del 1971 al 1982, període en què encara hi conviuen obres d'autors tradicionals amb altres que hi irrompen amb força amb els nous corrents. Aquest tradicionalisme en els premis que presentam esdevé una mica forçat, perquè el premi de pintura, en els primers anys, tenia per temàtica el paisatge i temes de Calvià, la qual cosa es reflecteix en les obres presentades. Les obres que s'exposen ara completen l'exposició «Entre el gest i la paraula» i mostren els guardonats amb els tercers i segons premis i els accèssits, que passaren a formar part de la col·lecció municipal.

L'any 1971 obtenia el segon premi Rosa Palou Rubí amb l'obra *Costa de la Calma*. La seva pintura destaca per l'ús expressionista del color i per les seves pinzellades i, juntament amb el tercer premi, *Cúpules*, de Josep Lluís Pla, amb referències al surrealisme figuratiu, esdevé un exemple clar de la pintura d'aquests models del segle XIX que encara representava el panorama artístic illenc.

L'any 1972 tornam al paisatge amb l'atorgament del segon premi a l'obra *Calvià a sa Coma*, de l'hongarès Zoltan Poharnok, autor que es mou dins el corrent del postimpressionisme amb influències de la pintura de Cézanne. Dins aquesta línia ens trobam dues obres d'Antoni Alzamora centrades en el paisatge de Calvià. L'obra *Son Martí* va obtenir el tercer premi l'any 1972 i l'obra *Calvià* un accèssit l'any 1974. En aquesta pintura d'Alzamora ja s'observa una evolució cap a figures més planes i monocromàtiques, característiques de les seves darreres obres.

L'any 1973, amb el segon premi a Antoni Coll López-Pinto i la seva obra *Nuu*, que tracta el cos femení de manera detallista i pròxima a l'hiperrealisme, i el tercer premi per a l'obra *Maternidad*, de Manuel Coronado, que s'aproxima al realisme màgic, la figura humana cobra protagonisme.

L'any 1975 tornam a veure confluïr els models més clàssics amb els intents de nous llenguatges. *Can Caragol*, de Josep Coll Araque, va obtenir un accésit a la convocatòria dels Premis de 1975, dins un estil a mig camí entre el realisme i el postimpressionisme d'influència local de què parlàvem, en contrast amb l'altre accésit del mateix any, que va recaure en l'obra *Generació dominant*, de Miquel Martí, a mig camí entre l'expressionisme i el neocubisme i que representa unes grotesques menines.

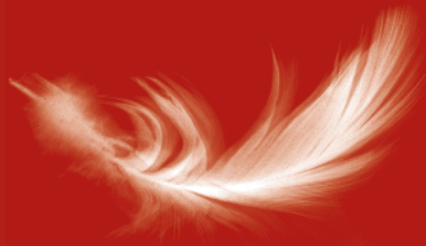
Entre 1976 i 1980 els premis tengueren alts i baixos. Els anys 76 i 77 no hi va haver segons ni tercers guardonats. L'any 1978 el premi es declarà desert. L'any 1979 i el 1980 no es convocaren els premis. En la que va ser la penúltima convocatòria d'aquests premis, l'any 1981, Wolfhard Rörig va guanyar el segon premi amb un oli de gran format on la figura d'una dona amb un cigne, representats de manera suau i intimista, en són els protagonistes. Per la seva banda, Cándido Ballester va obtenir el tercer premi de la convocatòria amb l'obra *De la ciutat*, feta amb una acurada tècnica de caire expressionista i la utilització del collage.

L'any 1982 va ser el darrer any dels Premis Calvià, tot i coincidir amb un dels millors moments de les arts plàstiques a Mallorca. Aquest any va obtenir el segon premi Joan Gomila, amb *Mujer con paisaje*, obra de caràcter expressionista amb referències figuratives. El tercer premi fou per a *Dona que es renta els peus*, de Joan Bennàssar, un quadre de gran format de caràcter expressionista i que representa l'inici de la presència de la figura humana en l'obra d'aquest autor. Aquest mateix any l'obra de Joan Bennàssar seria present, amb altres artistes que ara són reconeguts en l'àmbit internacional, a la «Mostra d'Art Actual a Balears», una col·lectiva exposada al Palau Sollerich de Palma i al Palau de la Virreina de Barcelona i que va constituir una de les primeres oportunitats per mostrar l'obra dels artistes locals –referents avui de la plàstica contemporània a Mallorca– fora de l'Illa.

A Calvià haurem d'esperar fins l'any 1996 per veure posar en marxa una nova convocatòria d'art, ara amb el nom de Premis Rei En Jaume.

«I tu, benvolgut germà en l'esperit de la recerca de la veritat i la bellesa, desoeix totes les paraules altisonants sobre les arts plàstiques, vine, gaudeix i mira.»

Goethe

Antoni Alzamora (Artà, 1933)

Nascut a Artà l'any 1933 i resident al terme municipal de Calvià, Antoni Alzamora presenta una obra centrada en el paisatge de Mallorca, sempre tractat amb una tendència cap a la monocromia. Amb el temps, les seves obres experimenten una depuració i abandonen paulatinament la pastositat per esdevenir més planes, pictòricament parlant. Artista ben representat en el fons d'obra de l'Ajuntament de Calvià, va rebre el tercer premi de pintura del certamen «Paisajes y Monumentos de Calvià» l'any 1972.

■ *Son Martí*, 1972. Oli damunt tela, 81 x 65 cm. Premis Calvià, 1972. Tercer premi.

«En totes les grans civilitzacions antigues s'ha utilitzat l'art per incrementar la comprensió, per portar els homes i les dones a una experiència de la realitat superior a la que podrien aconseguir individualment si es limitassin als seus propis recursos. L'art no està solament destinat a ser gaudit sinó a il·luminar.»

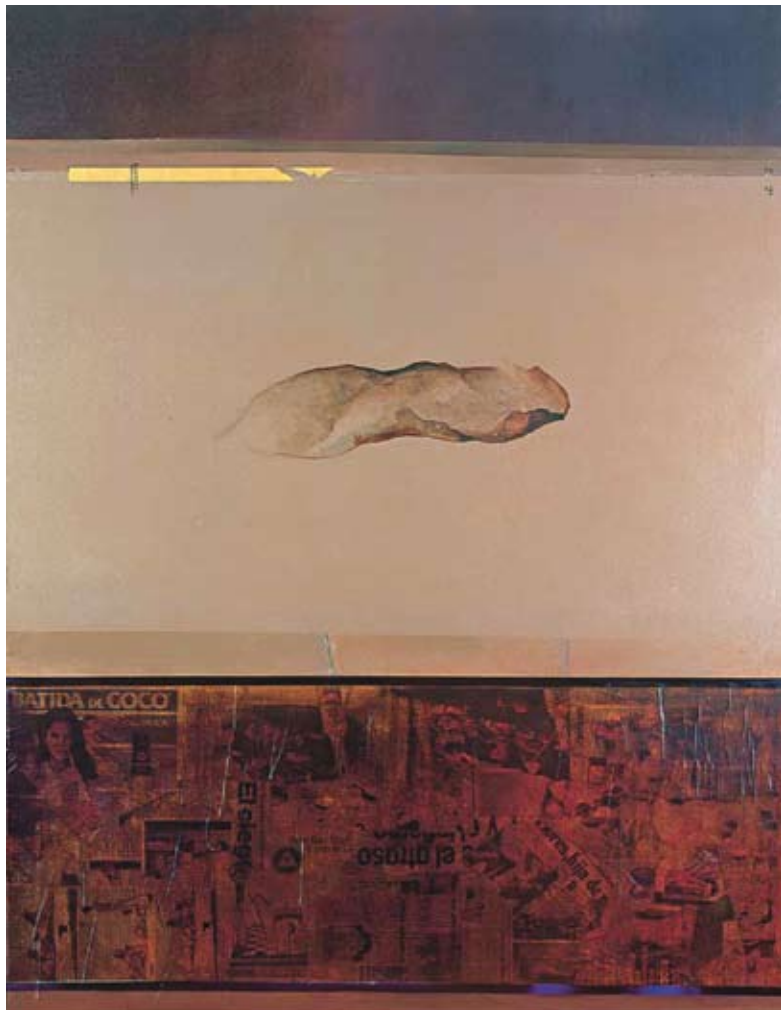
Antoni Alzamora
(Artà, 1933)

■ *Calvià*, 1974. Oli damunt tela, 43 x 36 cm. Premis Calvià, 1974. Accèssit.

«De vegades s'entén per art la tècnica; no obstant això, mentre que a la tècnica s'arriba per mitjà de la constància i per acte de la voluntat, a l'art s'arriba per l'acostament a la perfecció interna; aquesta perfecció de l'ànima que no té metres per mesurar-se, ni mètodes racionals per explicar-la, perquè està més enllà de la matèria i de la raó.»

Cándido Ballester (Palma, 1926)

Pintor de formació autodidacta, residí una llarga temporada a l'Argentina, després de la qual tornà definitivament a Mallorca. La seva obra ve marcada per uns inicis amb fortes influències del surrealisme acompanyades d'una acurada tècnica que donaran pas a una pintura de caire més expressionista, en la qual el collage i la presència de la figura humana són constants.

■ *De la ciutat*, 1981. Tècnica mixta damunt tela, 146 x 114 cm. Premis Calvià, 1981. Tercer premi.

«L'artista no té la missió de reflectir una visió del món universalment admesa, sinó d'expressar el seu propi i intransferible estil de vida i d'experiència amb la màxima força i resolució possible. Es pot pensar en sentit optimista o pessimista..., però solament quan aquest pensar troba la seva expressió incisiva i total significa alguna cosa per als altres. I així veiem que, moltes vegades, poemes i altres produccions artístiques de to molt pessimista ens encanten i ens agraden.»

Joan Bennàssar (Pollença, 1950)

Pintor i escultor, la seva producció artística s'ha vist fortament influenciada pels corrents artístics del seu temps, alternant abstracció i figuració, tant en el seu vessant expressionista com idealista. En els primers anys, la seva obra es veu influenciada per figures com Tàpies o Bacon i per l'expressionisme americà, amb un període en l'endemig caracteritzat per la reivindicació de caràcter polític i social. Els anys vuitanta vénen marcats pels grans formats de caràcter expressionista, en què sovint els objectes passen a fer part activa del quadre. És a partir d'aquest moment que la figura humana anirà prenent més força dins l'obra de Bennàssar, amb una forta influència de l'obra picassiana.

■ *Dona que es renta els peus*, 1982. Tècnica mixta damunt tela, 224 x 200 cm. Premis Calvià, 1982. Tercer premi.

«La forma e la matèria són un cors, en qui és la sensualitat, per la qual hom ha cinc sentits [...]. Per la vista veu hom color e figura defora la substància del cors; per l'oïr hom ou son brogit, veu e paraula; per l'odorar odora hom flors, ambre, aumesc, e sent hom bona odor e mala odor; per lo gustar sent hom dolç e amargós, e sabor de ço que hom menja e beu; per lo sentir sent hom greu e lleu, dur e moll, cald e fred, sanitat, malaltia, tocament, e les altres coses d'açò semblants [...]. Per la imaginació imagina hom les coses sensibles; [...] ab imaginació imagina hom la disposició de l'obra corporal, així com en escriure, en pintar, en edificar castells e palaus, naus e altres coses d'açò semblants [...] influent sa obra diversament, segons que la sensitiva ha pres sensualment.»

Josep Coll Araque (Palma, 1934)

Nascut a Palma l'any 1934, Josep Coll Araque ha centrat la seva obra en els paisatges i marines realitzats a l'oli i a l'aquarel·la, dins un estil a mig camí entre el realisme i el postimpressionisme d'inspiració local. La seva obra *Can Caragol*, de 1975, li valgué el tercer premi al certamen de pintura de Calvià de 1975.

■ *Can Caragol*, 1975. Oli damunt tela, 100 x 81 cm. Premis Calvià, 1975. Accèssit.

«L'art és una activitat que requereix un itinerari gairebé impossible de racionalitzar, ple d'epifanies inesperades i inexplicables, de vegades irracionals, però contundents. I ple de descobriments insòlits que cohesionen i donen sentit a elements que passejaven vacil·lants, solitaris i una mica tristois per la tela, pel relat o per la sonata. I tot això envoltat d'una terrible inseguretat que ens fa fràgils. Una vegada acabada l'obra, quan la tela té ja un bon tros de la teva ànima, enlloc de dir "ja està, ja ho he fet", i dedicar-te a altres coses més lucratives, treus el quadre del cavallet en silenci, col·loques una nova tela en blanc, i l'ànima de creació comença de nou.»

Antoni Coll López-Pinto (Sineu, 1942)

Nascut a Sineu l'any 1942, es formà a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Carles, València. La seva obra s'inicia dins els paràmetres del surrealisme, amb un tractament de la figura -el nu femení- molt detallista que l'acosta a l'hiperrealisme. A partir d'aquest moment, la seva obra va passant per diverses etapes, que van des de l'expressionisme figuratiu a l'abstracció. Per altra banda, cal destacar la producció escultòrica d'aquest autor, molt influenciada en un principi per la seva etapa surrealista (n'esdevé una prolongació), per centrar-se més endavant en el geometrisme inspirat en l'obra de Miró i Calder.

■ *Nuu*, 1973. Oli damunt tela, 92 x 73 cm. Premis Calvià, 1973. Segon premi.

«La universalitat de les obres d'art es deu únicament al fet que l'home és un ser pensant i dotat d'una consciència [...]. L'home adquireix aquesta consciència de si mateix de dues maneres: teòricament, prenent consciència del que és interiorment, de tots els moviments de la seva ànima, de totes les subtileses dels seus sentiments, en intentar representar-se a si mateix, tal com es descobreix pel pensament, i a reconèixer-se en aquesta representació que ofereix als seus propis ulls. Però l'home també està compromès en les relacions pràctiques amb el món exterior, i d'aquestes relacions neix igualment la necessitat de transformar aquest món, com a si mateix, en la mesura en què forma part d'ell, imprimint-li el seu segell personal [...]. A través dels objectes exteriors, intenta trobar-se a si mateix [...]. Per mitjà de l'obra d'art, l'home, que n'és l'autor, intenta exterioritzar la consciència que té de si mateix.

Manuel Coronado
(Águilas, Múrcia, 1942)

Pintor, escultor i galerista, el 1947 s'estableix a Mallorca, tot alternant la residència a l'illa amb llargues estades a diversos indrets com ara Suècia o Itàlia. Als anys seixanta el trobam al país escandinau, on combina la seva pràctica de la pintura amb la de galerista. Establert a Alaró a principis dels setanta, la seva obra evolucionarà des de la figuració, passant pel surrealisme màgic i, posteriorment, l'abstracció, amb una gran influència dels clàssics italians, com Piero della Francesca, amb la figura femenina –en especial les maternitats– com a eix de la seva obra. Els darrers anys, i de forma paral·lela a la pintura, ha treballat l'escultura, geomètrica i colorista, en consonància amb la seva etapa abstracta.

■ *Maternidad*, 1973. Oli damunt tela, 140 x 106 cm. Premis Calvià, 1973. Tercer premi.

«Què és doncs l'art? Res simple, això és segur. I és encara més difícil saber-ho enmig dels crits de tanta gent entossudida a simplificar-ho tot. Es vol, d'una banda, que el geni sigui esplèndid i solitari; se'l commina, d'altra banda, a semblar-se a tothom. Però, ai!, la realitat és més complexa. Balzac ho va donar a entendre en aquesta frase: "El geni se sembla a tothom i ningú no se sembla al geni". El mateix ocorre amb l'art, que no és res sense la realitat i sense el qual la realitat és molt poca cosa. En efecte, com podria l'art prescindir de la realitat i com podria sotmetre-s'hi? L'artista escull el seu objecte tant com ell és escollit per aquest. L'art, en un cert sentit, és una rebel·lió contra el món en el que té de fugisser i inacabat; no es proposa, doncs, una altra cosa que donar una altra forma a una realitat que, això no obstant, està obligat a conservar perquè és la font de la seva emoció. A aquest respecte, tothom és realista i ningú no ho és. L'art no és ni la negació total ni el consentiment total a allò que és. És al mateix temps negació i consentiment, i per això no pot ser sinó un esquinçament perpètuament renovat. L'artista es troba sempre en aquesta ambigüitat, incapaç de negar allò real i, això no obstant, eternament dedicat a negar-ho en el que té d'eternament inacabat.»

Joan Gomila
(Barcelona, 1942)

Nascut a Barcelona i fill de pare mallorquí, Joan Gomila manté una estreta relació amb l'illa de Mallorca, on passa llargues temporades i hi exposa habitualment. Després d'estudiar pintura i dibuix a Madrid, la seva estada a Londres a mitjan dècada dels seixanta el fa entrar en contacte amb el nou realisme americà i anglès i amb el pop art, alhora que rep molta influència de la figura de Bacon. A poc a poc, la seva obra s'anirà allunyant de l'estètica del pop art, tot evolucionant cap a una pintura expressionista, sense abandonar les referències de caràcter figuratiu.

■ *Mujer con paisaje*, 1982. Tècnica mixta damunt tela, 162 x 130 cm. Premis Calvià, 1982. Segon premi.

«L'artista ha de ser un veritable “oficiant”, un intèrpret de la natura, un hàbil mediador entre les idees perfectes i els homes. Aquesta és la seva missió: despertar l'ànima dels seus observadors i no solament la seva admiració.»

Miquel Martí (Binissalem, 1950)

Nascut a Palma, Miquel Martí es va formar com a pintor a Palma, Barcelona i París. Deixeble de Pere Quetglas, «Xam», la seva obra inicial pren un camí intermedi entre l'expressionisme i el neocubisme, sempre en contacte amb l'obra de Picasso. Sense abandonar el realisme, la seva obra es va fent més academicista, per tornar més endavant a les figures grotesques, sovint relacionades amb les temàtiques de Velázquez.

■ *Generació dominant*, 1975. Oli damunt tela, 111 x 92 cm. Premis Calvià, 1975. Accèssit.

«No hi ha major obstacle per gaudir de les grans obres d'art que la nostra repugnància a desempallegar-nos de costums i prejudicis. Un quadre que representa un tema familiar de manera inesperada és condemnat sovint amb una raó no millor que la de no semblar exacte.»

Rosa Palou Rubí (Campanet, 1924)

Nascuda a Campanet l'any 1924, Rosa Palou es va formar a mig camí entre les escoles d'art de Palma i les ensenyances del pintor Pere Càffaro. La seva pintura, centrada en una temàtica basada en el paisatge i les natures mortes, destaca per l'ús expressionista del color i les seves pinzellades.

■ *Costa de la Calma*, 1971. Oli damunt tela, 100 x 81 cm. Premis Calvià, 1971. Segon premi.

«[L'art] consisteix en una interpretació objectivada d'una impressió subjectiva. Difereix, així, de la ciència, que és una interpretació subjectivada d'una impressió objectiva, i de la filosofia, que és, o procura ser, una interpretació objectivada d'una impressió objectiva.»

Josep Lluís Pla (Felanitx, 1939)

Pintor i escultor, es formà a la Universitat Complutense de Madrid, on es va llicenciar en Belles Arts. La seva obra, centrada en la figura humana –tot i que també ha treballat el paisatge–, esdevé intimista, amb referències al surrealisme figuratiu.

■ *Cúpulas*, 1971. Oli damunt tela, 83 x 54 cm. Premis Calvià, 1971. Tercer premi.

«[L'art] és el gran miracle de poder plasmar en alguna cosa perceptible les coses que són imperceptibles. L'artista és una mena de mag que percep les coses invisibles, que sent l'insonor, que veu tot el que no es pot percebre, que palpa i toca coses que els altres no veuen, i després ho trasllada al llenç, a l'instrument, al marbre o a la fusta.»

Zoltan Poharnok
(Jyör, Hongria, 1905)

Format a l'Escola Superior d'Arts Plàstiques de Budapest. Després d'haver exposat la seva obra a diversos països, s'estableix a Palma el 1963. La seva pintura, centrada en el paisatge, el retrat i les natures mortes, es mou dins el corrent del postimpressionisme internacional, amb una clara influència de la pintura de Cézanne.

■ *Calvià a sa Coma*, 1972. Oli damunt tela 117 x 81 cm. Premis Calvià 1972. Segon premi.

«Parlar d'aquestes coses i tractar de comprendre'n la naturalesa i, una vegada compresa, tractar lentament, humilment, constantment d'expressar, d'esprémer de nou, de la terra ruda o del que la terra produeix, de la forma, del so i del color –que són les portes de la presó de l'ànima–, una imatge de la bellesa que hem arribat a comprendre: això és l'art.»

Wolfhard Röhrig (Colònia, 1930)

Pintor d'origen alemany, als anys setanta i vuitanta passà llargues temporades a l'illa, on practicà una pintura que es pot qualificar d'informalista, tractada amb diverses tècniques que van des de l'oli fins a la ploma o el grafit. La seva obra presenta una tendència cap a la figuració que passarà de les referències subtils a assolir el protagonisme, sempre dins unes formes suaus i intimistes.

■ *Imaginación Leda*, 1981. Oli damunt tela, 183 x 183 cm. Premis Calvià, 1981. Segon premi.

«Entre tantes coses que els europeus moderns hem oblidat hi ha la funció medicinal de l'art, el seu poder de curació gairebé màgic, la seva taumatúrgia legítima.»

EXPOSICIÓ:

Coordinació: M. Antònia Ferragut

Responsable d'exposicions de l'Ajuntament de Calvià: Natalia Ranieri

Cap de Departament de Cultura i Joventut: Catalina Caldentey

CATÀLEG:

Edita: Departament de Cultura de l'Ajuntament de Calvià.

Obres: Patrimoni artístic de l'Ajuntament de Calvià, Premis Calvià

Coordinació: M. Antònia Ferragut

Textos obres: Catàleg (inèdit) del patrimoni artístic de l'Ajuntament de Calvià

Text: "L'aïllament de l'art a Mallorca i el ressorgiment de la nova plàstica": M. Antònia Ferragut

Fotografies: Joan Miquel Ferrà per al catàleg (inèdit) del patrimoni artístic de l'Ajuntament de Calvià

Disseny: Joaquim Gamero

Impressió: Aimprensa

Dipòsit legal: PM 634-2015

